

УДК 378.78:[27:572]

АНТРОПОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА-ДОСЛІДНИКА

Л. А. Кондрацька

Плекання серця, відкритого для допитуваності Істини, і совісної волі, готової до спілкування і єднання з Заслуженим Співрозмовником – головне завдання антропологічної парадигми освіти. Тому предметом запропонованої статті постає розкриття передумов і детермінант вирішення завдань не лише професійної підготовки, але й духовного зростання педагога, який будучи залученим у співбуттєві відносини, стає не просто вихователем, а й вихованцем, не лише учителем, але й учнем. Курс педагогічної антропології реалізується нами як чинник пізнання людиною своєї тілесної, душевної і духовної природи, механізмів педагогічної регуляції благодатного розкриття її як особистості.

Ключові слова: педагогічна антропологія, антропологічна компетентність, нарративна, герменевтична і смислова дидактики, авторська методика духовних реценцій.

Багатотисячолітнє диво існування людського роду змушує звернути увагу на одну закономірність: реальна влада розуму зростала в тій мірі, в якій суб'єкт, нарощуючи ранги рефлексії, учився контролювати власний егоїзм і отримувати шанс перековувати зло в добро, агресію — у творчість, силу — в мудрість, насильство — в милосердя. Те, що цивілізація на нашій планеті продовжує існувати, незважаючи на нарощування піраміди агресії, свідчить про здатність людини драматичним чином **«рости над собою» і прориватися до Божої подобі**. Засвоюючи уроки рукотворних катастроф, **вона живе до тих пір, поки стає Богом**. Осць чому проблема онтологічного розуміння людини є одним із вирішальних факторів осмислення сучасного Протеевого світу (У. Еко) в «епоху пустоти, абсурду і самотності» (П. Уотсон). Утім, це привід лише для надії, а не для заспокоєння. Постнекласична наука серією незалежних розрахунків [1, с. 147; 2; 4] пробує довести, що десь після середини XXI століття швидкість глобальних змін може спрямуватися до нескінченності, а проміжок між фазовими переходами — до нуля. Якими безпрецедентними сценаріями ознаменується цей загадковий результат? Обвалом? Зміною векторів? Проривом у якісно нові реальності? Побачимо ми, нарешті, образ

ідеальної людської спільноти чи це буде нове пекло роботизованої одноманітності? Нарешті, чи залежать перспективи світової цивілізації від думок і дій кожного з нас? І чи може постнекласичне планове суспільство вижити без духовного пробудження громадян?

Останні соціологічні дослідження [3; 5] показують, що ліберальна економіка і суспільство конкуренції можуть нормально функціонувати з нейтральними цінностями лише в умовах, де немає жодної зовнішньої або внутрішньої загрози. В протилежному випадку виникає гостра необхідність не просто у широкому консенсусі, а в духовній інтеграції суспільства взагалі. І тут важливо зауважити, що лише покоління, яке просвітлене таїною Спасіння і здатне провести межу між швидкоплинною, миттєвою доцільністю планового демократичного порядку і цінностями вічності, готове до повного єднання духа і союзу миру в інтересах усього суспільства. Йдеться про те, що загальна суспільна (національна, соціально-політична, культурно-просвітницька) мета — якщо вона є відблиском Світла Досконалої Радості — повинна мати для суб'єкта таку ж особисту цінність, як і осмислення власних інтересів. Причому, ритуальна та інституційна форми релігії недостатні для відродження істинної сутності людини і суспільства. Створення нового демократичного християнського ладу в нашій державі можливе лише у випадку, коли перетворення індивідуальної релігійної свідомості в мотивацію вищого порядку і у спрямовуючу силу відродження суспільства буде узгоджуватися з подальшими громадськими перетвореннями, і в першу чергу в галузі освіти. Адже класична педагогіка виявилася нездатною до виховання особи, під силу якій було б духовне піднесення над привабливими перспективами прагматичної вигоди. Використовуючи природничо-науковий спосіб пізнання, освіта (попри декларування переваг некласичної гуманітарної парадигми) продовжує практикувати критичний раціоналізм з його класичною відстороненістю від людини. У зв'язку з цим виникає необхідність визначення методологічного каркасу сучасної етики цінностей для розширення смислового простору здобування вчителем професійної компетентності як мистецтва.

Пошуки шляхів реалізації цього завдання мимоволі підводять до одного з найглибших лабіринтів проблеми духовного становлення людини — лабіринту свободи волі і дії — споглядальної і смислоутворюючої. Причому, не як чинника індивідуалізму без індивідуальності, коли людина без обличчя — фрейдистська, скіннерівська (крисоподібна) чи моренівська — знаходиться в масі таких же, як сама, самотніх і відчужених фантомних моделей-«атомів»,¹ втрачених творчу

ініціативу і переставших бути навіть авторами власного життя. Йдеться про свободу, суть якої розкривається у Євангелії: «Якщо перебуватимете в слові Моїм... пізнаєте істину, і істина зробить вас вільними» (Йо. 8, 31-32). Три теми вбачаються у цих словах Господа: перебування в Слові Його, пізнання істини і вивільнення істиною, а не самовладдям. Людина не самовладна, оскільки успадкувала рабство гріха. Вона може лише бажати свободи і допитуватись свого Спасителя, який, зважаючи на її духовний подвиг, благодатно наділяє світлоносною силою уникати нечестивих пристрастей і слідувати відкритій Ним святій волі. Причому, слідувати вже не як слуга, під страхом порушення закону², а як дитя, що охоче проявляє любовну відданість своєму батьку і приносить плід духа: «любов, радість, мир, довготерпіння, благість, милосердя, віру, смиренність, стриманість. Закону нема на таких!» (Гал. 5, 22-23). Здається, це мав на увазі Павло, коли писав: «Закон не покладений для праведника» (1 Тим. 1, 9). Зважаючи на таку недетермінованість людських вчинків (ні природою, ні соціально-культурним середовищем), святі отці розглядають свободу як парадоксальну для буденної свідомості відмову від власної волі, тобто як визначальну рису *особистості*.³ Лише вона може побачити іншу особу, а пізнаючи іншого, пізнавати себе. Ось чому цілі всіх особистостей збігаються, і між ними не може бути суперечностей.

Сказане дає підстави для висновку: ліберальна освіта має поступитися місцем новому типу освіти, який виховуватиме в учня здатність до відповідальної аналогічної самокритики (як особистості). Тобто йдеться про антропологічну освітню парадигму⁴. Опис результативного заломлення її авторського впровадження у курс педагогічної антропології — на прикладі відповідної компетентності майбутнього педагога — постає *метою* пропонованої статті.

Аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду показує, що універсальної педагогічної системи розкриття особистості не існує. Утім, серед останніх надбань у цій галузі уваги заслуговують концепція «аури душі» і теорія виховання людських чеснот Б. Т. Ліхачова, психологічна концепція «школи живого знання» як освітньої системи синхронної взаємодії духо-, техно- і семіосфери В. П. Зінченка, підручники і численні статті з православної педагогіки. Вони надихнули автора статті на розробку сотеріологічної стратегії професійної підготовки майбутніх вчителів гуманітарних дисциплін та її впровадження у зміст викладання курсу «Педагогічна антропологія» для аспірантів спеціалізації 011 – «Науки про освіту». Осмислення фундаментального інструментарію педагогічної антропології слугує розкриттю прихованого за завісою збентеженої

людської душі Світла. І хоч це є прерогативою переображених (адже чисте пізнається і сповідується чистим), без цього тисячолітнього досвіду ми не зробимо й кроку у наближенні до «суспільства гідності». Отож, розглядаємо педагогічну антропологію не лише в контексті самостійної галузі науки про освіту, покликаної дати цілісне і системне знання про людину, що виховується і виховує, а й як основу педагогічної теорії і практики (А. Я. Данилюк, Г. М. Коджаспірова, Л. М. Лузіна, Г. П. Шевченко та ін.), що загалом визначає не лише методологічну парадигму навчання і виховання, але й підходи до змісту курсу, форми і методи його викладання. Таким чином, *предметом* педагогічної антропології постає людська особистість та педагогічний досвід її розкриття. Йдеться, звісно, про сотеріологічний досвід створення умов для спонукання вихованця до реалізації благодатного наміру духовного переображення. Тому основною *метою курсу* вважаємо соборне дослідження означеного предметного поля педагогічної антропології як можливого методологічного вектору у майбутніх наукових пошуках аспірантів.

Зміст антропологічної компетентності педагога-дослідника, як показує досвід, включає:

- безмежну віру в людину і можливості її сутнісної самореалізації як особистості, тобто:

- *розуміння*:

- * аналогічного смислу людини — як природи і як іпостасі — у різних релігійних і філософських вченнях;

- * надіндивідуальних схем «олюднення» суб'єкта;

- * екзегетики епістемічної дихотомії «індивідуальність — особистість»;

- * духовних стратегій антропологічного апокатастасису;

- *уміння*:

- * моделювати сутнісний смисл у герменевтичних колах антропологічних типологій;

- * виявляти каузальну атрибуцію духовних аберацій у пропонованих антропологічних теоріях;

- осмисленості сотеріологічної місії педагога у соціумі, тобто:

- *знання*:

- * концептосфери сотеріології та епістемічної інтерпретації її предметного поля;

- * онтологічних досліджень педагогічної ментальності;

- * історичної комплементарності «духовної біографії» педагога;

— *уміння*:

* будувати кондіціоналістські дискурси декларованої місії педагога у різних хронотопах;

* визначати хтонічно-духовні семантичні контингенції у професійній діяльності сучасного педагога;

● готовності до постдовільної мотивації виховання серця і основних людських чеснот (смиренномудрості, справедливості, стриманості і мужності), що передбачає осмислення

— *знання*:

* анагогічного смислу совісної волі і віруючої думки;

* людських чеснот на рівні епістеми;

* психологічних механізмів постдовільної мотивації (ентелехії) виховання серця;

— *уміння*:

* вибудовувати алгоритм і знакову віртуалізацію критеріїв означеного процесу;

* зосереджуватись на пробудженні духовної активності для приймання універсального соборного знання (інтуїції совісті) як чинника «самозміни людини»;

● готовності до зміни мислення (метаноїї) на основі

— *розуміння*:

* самопричинності думки і анагогічного смислу зміни мислення як покаяння;

* позитивістської і екзегетичної сутності зміни мислення, їх чинників і результату;

* рефлексивної апоретики реалізації архетипів смислової кодифікації покаяння;

— *уміння*:

* розрізнити дискретне осмислення речей і їх безперервне («колове») структурування-творення як «сутнісного існування-в-намірі»;

* проектувати стратегію реалізації мислительної трансформації людини методом контекстуального рефреймінгу;

● здатності до вибудови стратегії особистісного і професійного розвитку, що передбачає

— *розуміння*:

* методологічних положень існуючих концепцій та сучасних стратегій особистісного і професійного розвитку суб'єкта;

* активності як морально-смиислового опосередкування діяльності;

— *уміння*:

* моделювати осмислені стратегії відповідно до умов соціокультурного контексту;

* реалізувати переображувальну функцію формувального оцінювання особистих досягнень.

В загальнонауковому плані антропологічна компетентність означає:

● готовність до організації самостійної пізнавальної діяльності, тобто:

— *знання*:

* видів і форм рефлексії антропологічного (гуманітарного, інтуїтивного) відання;

* особливостей ненаукового психологічного знання, його причинності і детермінізму;

* моделюючого підходу в галузі гуманітарного (мультипарадигмального) знання;

— *уміння*:

* реалізувати системно-структурні функції ініціативно-спонукального, процесуального і аналітично-оцінювального компонентів самостійної пізнавальної діяльності;

● здатність до епістемологічної інтерпретації методологічних положень, теорій, концепцій і базових знань фундаментальних, гуманітарних наук і релігієзнавства на основі

— *розуміння*:

* епістеми як структури, що задає параметри верифікації знаннєвої повноти, її критеріїв, структури і умов;

* смислу любові як найвищої форми знання;

* предметного поля, типів і етапів епістемологічної інтерпретації;

— *уміння*:

* активізувати мислекомунікативну поліфункціональність, гіпотетико-дедуктивну допитувальність, метафорично-алегоричну імагінативність і креативність у намірі епістемологічної самокорекції ;

* реалізувати способи світоглядної аперцепції;

● оволодіння технікою логічної організації мислительного пошуку та «абсолютним методом» трансцендентальної рефлексії, що передбачає

— *знання*:

* відмінностей про-, ретро- і транспективної рефлексії в ході відстеження появи і трансформації смислових комплексів пізнаваної предметності;

* особливостей трансцендентальної рефлексії як методу систематичного уточнення думки ;

* тактик смислової презентації предметного знання (зокрема його гіпотетико-дедуктивної та інтуїтивно-совісної експлікації);

— *уміння*:

* відстежувати послідовне розумове сходження від вихідної до максимальної абстракції (і навпаки) під час поліфункціонального обґрунтування повноти і адекватності моделювання антропологічної сутності;

* реалізувати тактики смислової презентації предметного знання.

У професійному плані антропологічна компетентність майбутнього педагога означає:

● готовність до теоретичного обґрунтування авторської антропологічної концепції в результаті осмислення

— *знання*:

* існуючих моделей антропологічної парадигми;

* соціально-психологічних прогнозів у вихованні homo harizmus;

* чинників переображення людської індивідуальності в особистість;

— *уміння*:

* толерантно вести діалог з представниками різних антропологічних шкіл;

* самостійно проектувати сотеріологічну стратегію людиностановлення;

* здійснювати антропологізоване моделювання програми самостійного експериментального дослідження;

● здатність до відстеження смислових паралелей між створеними в лабораторних умовах (квестові завдання) ментальними портретами homo pedagogicus традиції й homo pedagogicus історії та їх ілюстраціями у художніх текстах, що потребує попереднього засвоєння

— *знання*:

* ментального портрету homo pedagogicus традиції;

* ментального портрету homo pedagogicus історії;

* еволюції сутнісних відмінностей між митцями традиції й історії на етапах: «сакральний простір — мистецтво сакрального простору — простір мистецтва — простір виробництва-споживання»;

— *уміння*:

* провести семасіологічний аналіз художнього тексту (інтертексту), артпроекту, акції;

* творчо реалізувати синестезійне мислення і набутий художньо-епістемологічний досвід у своїй науково-дослідницькій і практичній діяльності.

Доцільність останніх позицій зумовлена метафоричним (художнім) смислом постнекласичної герменевтичної методології розкриття особистості. Запропонувавши «лінгвістичний поворот» в розумінні особистості, постнекласична парадигма зосередилась на наративних методах розуміння «людини промовляючої», що знаходиться в процесі говоріння, який розчиняється в процесуальності власних дискурсивних практик, але дає їм нетрадиційне обґрунтування. Звідси експериментальний характер подачі предметного змісту курсу, призначений зруйнувати дидактичний стереотип готового знання заради творчого спів-буття в культурі шляхом співчутливого креативного читання текстів культури, їх переспівтворення в уявному історичному співавторстві. Причому, йдеться не про реставрацію, а про реконструкцію першообразу: від факту до акту — на межі виростання тексту культури, буття культури з її прабуття, а відтак від тексту культури — знову до твору і, зрештою, до початку Творення, зокрема Сьомого дня. Тобто цей гуманітарний експеримент постає як самостановлена сага про Сьомий день творіння і його Творця.

Інструментальними чинниками реалізації окреслених завдань постають:

● інформологічна готовність до науково-дослідницької діяльності і осмисленість критеріїв селекції змістових ресурсів Інтернет-мережі;⁵

● здатність до реалізації смислоутворюючих функцій рецептивного та продуктивного мовлення, зокрема у процесі іншомовної комунікації.⁶

Під час вивчення тематичного змісту курсу⁷, предметом еротематичної рефлексії аспірантів постає чимало гострих проблем, зокрема:

– методологія розкриття ідеальної персони: смислоосягнення — одухотворення — смислоутворення;

– людина в просторі часу: два виміри смислу життя;

– діалектика двох традицій в антропології (душа і її виховання);

– буття людини в сучасному світі (парадокс системності: «особистість у світі» чи «світ в особистості»; сучасні версії форсайту «людини –після- людини»; хайтек і стейкхолдери трансформера, кіборга, андроїда);

– подвійна детермінація розвитку особистості (поведінка блазня як культурний еталон індивідуальності; вчинок — початок особистості);

– драма особистості в мистецтві XXI столітті (концепції персони акції);

– поетична антропологія;

– машинна антропологія (прекарітет людини на ринку «душевно-духовних послуг»; триалогічний підхід до фасилітації);

– антропологія натовпу.

На завершення сказаного, сподобимось висловити сподівання, що доречно застосування прийомів нарративної, герменевтичної і смислової дидактики, а також авторської методики духовних рецепцій у співбуттєвому середовищі совісної волі і віруючої думки упередить душу молодого науковця від «екзистенційного виснаження і сонливості» (Й. Г. Фіхте) та спонукатиме його до здобування антропологічної компетентності.

Посилання

¹ Ми забули про Езопову пересторогу: культурний еталон поведінки індивідуальності — у будь-якій системі — це поведінка блязня; індивідуальність успішно відстоює себе, однак так і не відбувається як особистість.

² «¹⁴ Бо ми знаємо, що закон духовний, а я плотський, проданий гріху. ¹⁵ Бо не розумію, що роблю: тому що не те роблю, що хочу, а що ненавижду, те роблю. ¹⁶ Коли ж роблю те, чого не хочу, то згоджуюсь із законом, що він добрий, ¹⁷ а тому не я вже роблю те, а той гріх, що живе в мені. ¹⁸ Бо знаю, що не живе в мені, тобто в моєму тілі, добре; бо бажання добра є в мені, але щоб зробити таке, того не знаходжу.¹⁹ Добра, якого хочу, не роблю, а зло, якого не хочу, роблю» [Рим.7:14—19].

³ Останнє поняття попри широку досліджуваність відноситься до числа найбільш невизначених і спірних (скільки існує теорій особистості, стільки є і її визначень). Щоб *не потонути у методологічному хаосі сучасних проектів і парадигм латентної* — натуралістичної (когнітивістської) і гуманістичної — психології особистості і психологічної антропології, заснованих так чи інакше на «імплицитному образі людини» (звісно, уподобаної авторами тієї чи іншої концепції), автори роботи «Образи освіти» (2004) — О. П. Огурцов і В. В. Платонов, посилаючись на Карла Дінелта і його Paedagogische Anthropologie (Muenchen, 1970), як відомо, узагальнили основні з них — класичну, некласичну і постнекласичну. У першому випадку — це *людина раціональна*, у другому — *відчуваюча*, в третьому — *промовляюча*. Відповідно до цього формується й позиція дослідника: в першому випадку — *відсторонена*, у другому — *включена*, в третьому — *позиція недовіри*. Привідкрити завісу цієї таїни здатне лише Слово — проповідане і художньо означене.

⁴ Сутність антропологічної концепції визначали по-різному:

- як інтегральну емпіричну науку (Г. Рот);
- як теорію самоздійснення персони (І. Дерболав);
- як метод (К. Дінелт);
- як феноменологічну педагогіку (В. Лох);
- як екзистенціальну аналітику (Е. Фінк);

• як варіант трансценденталізму (К.Х. Дікопп) тощо.

⁵ — *знання*:

* основних стилів учіння, моделей смислової і герменевтичної дидактики;
* комп'ютерних технологій на базі CD-ROM (текстові редактори, гіпертекстові редактори, редактори мультимедійних презентацій);

* технологій Веб 1.0 (аудіовідео, чат, засоби IP-телефонії); програм-оболонки (платформ) для створення online-курсів і організації дистанційного навчання);

* технологій Веб 2.0 (блоги, ВІКІ (технологія колективного гіпертексту), сервіси соціальних закладок, сервіси для збереження і створення Power Point презентацій; мікроблогів (сервіси для професійного спілкування), соціальних медіасховищ (фотосервіси, відеосервіси, подкасти), контактних сервісів, соціально-пошукових систем);

* технологій Веб 3.0 або мобільних технологій (Smart-технології, сервіси для створення віртуальних мереж, «хмарні» технології або Cloud computing, Telepresence-технології);

— *уміння*:

* користуватись ІКТ-таксономією;

* Е-технологіями, методичними стратегіями коучингу та синектики;

⁶ — *знання*:

* смислоутворюючих функцій рецептивного та продуктивного мовлення;

— *уміння*:

* реалізувати прийоми нестандартного (дивергентного, латерального, імагінативного, метафоричного і дизайнового) мислення та семантичної гнучкості.

⁷ Серед основних тем чотирьох змістових модулів —

- «Діалектика природи людини і людська особистість»;
- «Антропологія виховання»;
- «Антропологія дидактики»;
- «Антропологія дитинства» ;
- «Розвиток антропології в Україні» ;
- «Онтопедагогіка : дихотомія сутності і причетності» ;
- «Герменевтика феноменології особистості»;
- «Освітні технології подолання особистістю духовної кризи».

Література

1. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире // И. Валлерстайн. — СПб.: Университетская книга, 2011 — 234 с.
2. Вульф К. Ното рістог или возникновение человека из воображения / К. Вульф // Актуальные проблемы глобалистики и геополитики. Сборник научных трудов кафедры глобалистики и геополитики. — Красноярск: СФУ, 2012. — С.192-205.
3. Коротаев А. В., Столярова Т. И., Халтурина Д. А. Религиозность в странах современного мира: сравнительный анализ // Историческая психология и социология истории. — 2014. — Т.5. — №2. — С.18-27.

4. Назаретян А. П. Антропология насилия и культура самоорганизации: Очерки по эволюционно-исторической психологии/ А. П. Назаретян. — М.: Издательство ЛКИ, 2007. — 256 с. (Синергетика в гуманитарных науках.)
5. Norenzayan A., Sharif A. F. The origin and evolution of religious prosociality // Science, 2015. — Vol.322: 58-62.

АНТРОПОЛОГИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ ПЕДАГОГА-ИССЛЕДОВАТЕЛЯ

Л. А. Кондрацкая

Воспитание сердца, открытого для вопрошания Истины, и совестливой воли, готовой к общению и единению с Заслуженным Собеседником — главная задача антропологической парадигмы образования. Поэтому предметом данной статьи есть раскрытие предпосылок и детерминант решения задач не только профессиональной подготовки, но и духовного совершенствования педагога, который будучи вовлеченным в со-бытийные отношения, становится не просто воспитателем, но и воспитанником, не только учителем, но и учеником. Курс педагогической антропологии реализуется нами как фактор познания человеком своей телесной, душевной и духовной природы, механизмов педагогической регуляции благодатного раскрытия ее как личности.

Ключевые слова: педагогическая антропология, антропологическая компетентность, нарративная, герменевтическая и смысловая дидактики, авторская методика духовных рецепций.

ANTROPOLOGICAL COMPETENCE OF THE PEDAGOGUE-RESEARCHER

L. A. Kondratska

Breeding of the heart, fully open for the questioning of Truth, and conscientious will, ready to unite and communicate with the Honored Interlocutor can be called a real education. That is why the task of the anthropological paradigm of education is to subordinate the whole man to the will of God, «that He should be glorified as a result» (1 Corinthians 10:31). Therefore, the subject of the proposed article is the disclosure of the anthropological foundations of human education from the point of view of analyzing the interaction of biological and socio-cultural preconditions, conditions and determinants of the processes of upbringing and learning that are oriented toward the realization of K. Ushinsky's well-known thesis, according to which one can educate a person in every respect only by studying it in every way. In this case, it is mainly concerned with the pedagogical anthropology, that is, the scientific basis for comprehending and solving the problems of human education. Pedagogical anthropology as a special discipline is aimed at solving the problems of not only professional training, but also spiritual selflessness of the teacher, who must have deep and complete knowledge of the person, and being involved in pedagogical relations, becomes a pupil and tutor, teacher and student. The

course of pedagogical anthropology can be interpreted as helping the self-determination of a person, the knowledge of his nature, the mechanisms of revealing himself as a corporeal, spiritual and spiritual being as a person, understanding his own development problems, ways and methods for their solution, and the role and place of the mechanisms of pedagogical regulation of these processes.

Key words: pedagogical anthropology, anthropological competence, narrative, hermeneutic and semantic didactics, author's method of spiritual receptions.

Кондрацька Людмила Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль, Україна). E-mail: luda.kondratska@gmail.com

Kondratska Liudmyla Anatoliivna – Doctor of Pedagogical Sciences (Ed.D.), Professor of the Department of Musicology and Music Techniques Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University (Ternopil, Ukraine). E-mail: luda.kondratska@gmail.com

УДК: 37.015.311:75:153.923.2

ДУХОВНО-ЕСТЕТИЧНИЙ ВПЛИВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА НА ФОРМУВАННЯ ЗРОСТАЮЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

С. В. Коновець

У статті розглядаються питання, пов'язані з духовно-естетичним впливом образотворчого мистецтва на формування кожної зростаючої особистості у сучасній вітчизняній педагогічній теорії і практиці. Обґрунтовується актуальність застосування таких методів впливу мистецьких творів на ефективність формування естетичної культури і духовності особистості, як ознайомлення, сприймання та оцінювання, а також використання різноманітних форм для оптимального здійснення зазначеного процесу.

Ключові слова: формування зростаючої особистості; образотворче мистецтво; духовно-естетичний вплив; ознайомлення, сприймання та оцінювання мистецьких творів.

Постановка проблеми. Соціальні перетворення, що відбуваються на етапі демократичного розвитку українського суспільства, передбачають